

Az OFF2013 magyar–lengyel európai uniós szociálturisztikai projekt eredményei

Szerzők: Bodnár Dorottya¹–Zámbó Veronika²–Záray Szilvia³

A szociálturizmus nemzetközi és hazai szintén egyaránt jelentős figyelmet kapott az elmúlt években. A turizmusban történő részvétel lehetőségének megteremtése mellett (szociális aspektus) sok országban a vendégforgalom erős időbeni és területi koncentrációjának mérséklése (gazdasági aspektus) a cél. Jelen tanulmányban az Európai Bizottság által meghirdetett Calypso programhoz kapcsolódó OFF2013 projekt főbb eredményeit ismertetjük, különös tekintettel az ennek során végzett kutatás következtetéseire. A projekt keretében a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (MNÜA) magyar és lengyel szakmai partnerek bevonásával egy, a tagállamok közötti szociálturisztikai modell kidolgozását valósította meg 2013-ban. A cél az volt, hogy elősegítse a magyar és lengyel senior korosztály (50+) és a szociális nehézségekkel küzdő (kisgyermekes, egyedülálló szülős és három vagy annál több gyermeket nevelő) családok számára az üdülésben való részvételt a partnerországban. A kvantitatív és kvalitatív szakaszokat is magában foglaló vizsgálat hiánypótlónak tekinthető az egyes célcsoportok turisztikai potenciáljának feltárásához, illetve az eredmények értékes információkkal segítik a magyar–lengyel turisztikai kapcsolatokat, ideértve a Magyarország iránti lengyel kereslet jellemzőit és fejlődési lehetőségeit, ezzel is támogatva a hazai szolgáltatók célcsoport-specifikus termékfejlesztését.

Kulcsszavak: OFF2013, szociálturizmus, magyar, lengyel, szeniorok, családok, utazási szokások.

Bevezetés

Napjainkban a turizmus, és annak részeként a szociálturizmus is, egyre hangsúlyosabbá válik az európai uniós célkitűzések között. Ennek alapját a 2010-ben elfogadott Európa 2020 stratégia adja, amelynek alapvetése, hogy „változó világunkban az EU gazdasága intelligens, fenntartható és inkluzív legyen. E három, egymást kölcsönösen erősítő prioritás azt hivatott elősegíteni, hogy az unióban és a tagállamokban magas legyen a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erősödjön a társadalmi kohézió”.⁴

A Szociálturisztikai Világszervezet (Bureau International du Tourisme Social – BITS, az International Social Tourism Organisation – ISTO elődszervezete) megfogalmazásában a szociálturizmus „az alacsony jövedelmű társadalmi rétegek idegenforgalomban való – pontosan meghatározott szociális jellegű intézkedések révén lehetővé tett – részvételéből eredő fogalmak és jelenségek összessége”.⁵

A szociálturizmus fogalmát az Európai Bizottság 2006 szeptemberében elfogadott közleményében az alábbi módon határozta meg: „A szociálturizmust egyes országokban szövetségek, egyesületek, szakszervezetek szervezik, és célja az, hogy az utazást a lehető legtöbb ember számára, különösen a lakosság leghátrányosabb helyzetű rétegei számára hozzáférhetővé tegye.”⁶ A kormányzatok számára is egyre nagyobb jelentőségű szociálturizmus négy értelmezését különböztethetjük meg (MINNAERT et al. 2011):

- A *participációs modell* szerint a szociálturizmus a gazdaságilag vagy más szempontból hátrányos helyzetűek turizmusban történő részvételének ösztönzését foglalja magába (például fogyatékkal élő gyermekek üdültetése).
- Az *inklúziós modell* szerint a szociálturizmus célja, hogy a társadalom minél szélesebb rétege vegyen részt a turizmusban, ideértve a gazdaságilag vagy más szempontból hátrányos helyzetűeket (például a magyarországi Erzsébet-program).
- Az *adaptációs modell* értelmezésében a szociálturizmus a hátrányos helyzetűek részére speciálisan kialakított turisztikai szolgáltatás(csomag)okra irányul (például akadálymentesített szálláshelyek).
- A *stimulációs modell* pedig a szociálturizmus azon dimenziójára terjed ki, amelyik elősegíti az érintettek turizmusban történő részvételét a szolgáltatók ösztönzésén keresztül (például főszezonon kívüli kedvezményes ajánlatok összeállítása az idősebb korosztály számára, illetve a jelen tanulmányban bemutatott Calypso projekt is idesorolható).

¹ Az OFF2013 projektben az MNÜA szakmai partnerének (Budai és Társa Kft.) munkatársa. E-mail: info@budaiestarsa.hu.

² Nemzetközi koordinátor, Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány. E-mail: zambo.veronika@mnu.hu.

³ Nemzetközi projektvezető, Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány. E-mail: foundation@mnu.hu.

⁴ Idézet José Manuel Barrosótól, az Európai Bizottság elnökétől. Forrás: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm.

⁵ Forrás: 2006/C 318/12. Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: A szociálturizmus Európában.

A Magyarországra irányuló lengyel vendégforgalom jellemzői

Lengyelország hazánk régi-új küldőpiaca. A rendszerváltást követően a lengyel beutazó turizmus – hasonlóan más volt szocialista országokhoz – jelentősen visszaesett, átalakult. A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma (az előző évhez képest) 1994-ben, 1996 és 1998 között, illetve – 2009 kivételével – 2005 óta folyamatosan növekedett. Ennek eredményeként 2013-ban Lengyelország hazánk hetedik legnagyobb küldőpiaca volt, az ebben az évben regisztrált 541 301 lengyel vendégéjszakaszám meghaladja az 1990-es szintet (514 085). Ezzel egyidejűleg a lengyelek által a magyarországi szállodákban eltöltött vendégéjszakák száma 1996 óta (2000, 2003 és 2009 kivételével) minden évben emelkedett. Következésképp a szállodák szerepe erősödött, 2013-ban a lengyel vendégéjszakák 63,7%-át a hotelek mondhatták magukénak (ez az arány 2004-ben lépte át az 50, 2010-ben a 60%-os határt). A lengyel utazók körében Budapest mellett a – Lengyelországhoz közel fekvő – fürdővárosok és a Balaton a legnépszerűbb úti célok: 2012-ben a Budapest–Közép-Dunavidék régióban realizálódott a vendégéjszakák 42,0%-a, amit az Észak-Alföld (19,3%), Észak-Magyarország (13,7%) és a Balaton (10,8%) követett. A hazánkba irányuló lengyel vendégforgalmat – számos más küldőpiachoz hasonlóan – erős szezonális jellemzi. A vendégéjszakák közel fele (46,9%) a két nyári hónapban, júliusban (20,8%) és augusztusban (26,1%) realizálódott 2013-ban. A május (10,3%), a június (9,6%) és a szeptember (10,0%) hónapok részesedése 10% körüli.

Forrás: a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján Magyar Turizmus Zrt.

Az eltérő értelmezésekből és az egyes országok különböző szociálpolitikájából adódóan a szociálturizmus gyakorlati megvalósítása az egyes országokban más és más. Az 1950-es évekre visszanyúló szociálturizmus a fejlett szociális rendszerekkel rendelkező országokban – Belgium, Franciaország, Portugália, Spanyolország és a volt szocialista országok – bontakozott ki erőteljesen.

Magyarországon az MNÜA az Erzsébet-program keretében 2012-ben és 2013-ban összesen több mint negyedmillió embernek, köztük több mint 100 ezer gyermeknek teremtett üdülési, pihenési lehetőséget igen alacsony összeg befizetése mellett. Az Erzsébet-program megvalósítását az Erzsébet-utalvány forgalmazásából származó pénzügyi eredmény biztosítja, központi költségvetési források bevonása nélkül. Az üdülési pályázatok többsége jövedelemhatárt állapít meg, így biztosítva azt, hogy a támogatás azokhoz jusson el, akiknek leginkább szüksége van rá. Ezzel szemben a nyugat-európai minta sokkal inkább egy adott társadalmi csoport mint kiemelt piaci szegmens utazását kívánja elősegíteni bizonyos turisztikai célpontok alacsony látogatottságú időszakainak népszerűsítésével, kedvezménykártyákkal stb.

Az európai szintű idegenforgalmi politika, és így azon belül a szociálturizmus irányainak kialakítása folyamatban van. Számos, a tagállamok közötti vendégforgalom növekedését célzó kezdeményezés elindult (például Európai Kulturális Útvonalak, EDEN, Calypso, Senior Initiative, SeGE – Szenior Üdültetési Szakértői Testület).

Az Európai Bizottság 2009-ben hozta létre a Calypso⁶ programot azzal a szándékkal, hogy elősegítse az európai szociálturizmus fejlődését. Az előkészítő kezdeményezés két fő elképzelésen alapult, egyrészt, hogy lehetővé tegye a nehézségekkel küzdő emberek számára

az utazás élményét; másrészt pedig, hogy növelje a turisztikai főszezonon kívüli forgalmat, és hozzájáruljon a szezonális munkavállalók hosszabb ideig történő foglalkoztatásához. Az évek során az uniós definícióban a szociális aspektusról (a turizmushoz való jogról) egyre inkább áttevéődött a hangsúly a turizmus potenciális gazdaságélénkítő hatására.

Az Európai Bizottság által 2012-ben kiírt Calypso pályázat a fentiek szerint a főszezonon kívüli turisztikai cserét kívánta elősegíteni a tagállamok között bizonyos társadalmi csoportok megcélzásával.⁷

1. Az OFF2013 projekt bemutatása⁸

2012-ben az MNÜA – mint a magyarországi szociális üdültetés, az Erzsébet-program végrehajtásáért felelős szervezet – a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége (MSZÉS), valamint a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ) partneri támogatásával, továbbá a lengyel Krakói Közgazdaságtudományi Egyetem Turizmus Tanszékével közösen benyújtott Calypso pályázata támogatásban részesült.⁹

A 11 hónapig tartó projekt legfőbb célja az volt, hogy elősegítse a magyar és a lengyel szenior korosztály (50+), valamint a családok – különös tekintettel a kisgyermekes, az egyedülálló szülős és a három vagy annál több gyermeket nevelő családok (más néven a nehézségekkel küzdő családok) – számára az üdülésben való részvételt

⁷ 2009 és 2013 között összesen tíz Calypso projekt került megvalósításra, amelyből két projektnek volt magyar vonatkozása: OFF2013 és Healtour.

⁸ A projekt részletesebb bemutatása a Turizmus Bulletin 2013/2. számában olvasható (Zámbó Veronika: OFF2013 – Magyar-lengyel turisztikai együttműködés, pp. 64).

⁹ A projekt tervezett összköltségvetése körülbelül 117 ezer euró volt, ennek 75%-át ítélte meg támogatásként az Európai Bizottság.

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/calypso/index_en.htm

a partnerországban. Mindezt egy olyan szociálturisztikai modell kidolgozásával, amely elérhetővé teszi a célcsoportok igényeihez és lehetőségeihez szabott főszezonon kívüli üdülési ajánlatokat.

A turisztikai termékfejlesztés előfeltétele minden esetben a célcsoportok igényeinek, szokásainak feltérképezése, a specifikáció meghatározása, amely az OFF2013 projekt esetében is fontos mérföldkő volt. A továbbiakban a magyarországi és a lengyelországi célcsoportok körében végzett kutatások főbb eredményeit ismertetjük, a vizsgálatok módszertanára vonatkozó részletes információk külön fejezetben olvashatók.

2. Módszertan

2.1. MÓDSZERTANI MEGFONTOLÁSOK

Míg Lengyelországban csak kvantitatív (kérdőíves) felmérés készült, addig Magyarországon a kérdőívek mellett mélyinterjúk, azaz kvalitatív kutatásra is sor került. Lengyelországban a Krakkói Közgazdaságtudományi Egyetem turisztikai tanszéke végezte a kérdőíves kutatást. Magyarországon a felmérést az MNÜA vezette, a célcsoportokat képviselő civilszervezetek (a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége – Nyugdíjas Szövetség, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete és az Egyszülős Családok Klubja Alapítvány) bevonásával.

A célcsoportok elérése nem azonos módon valósult meg a két országban, illetve Lengyelországban és Magyarországon eltérő kérdőíveket használtunk, ezen belül a magyarországi kérdőívek néhány célcsoport-specifikus kérdést is tartalmaztak (például iskolai szünet szerepe a nagycsaládoknál). Mindezek tükrében a kutatási eredmények közvetlenül nem összehasonlíthatóak. Az adatelemzés során az egyes célcsoportok között statisztikai összefüggéseket nem vizsgáltunk, csak százalékos megoszlásokat.

A kérdőíves felmérések és a mélyinterjúk első sorban a célcsoportok utazási szokásait, igényeit, esetleges hátráltató tényezőit és lehetőségeit kívánták felmérni, az első részben általánosabb, majd kifejezetten a külföldi utazásokra vonatkozó kérdésekkel. A kérdőívekben külön szerepelt a partnerországba történő utazás vonzereje, vagyis hogy szívesen utaznának-e a válaszadók az adott desztinációba. A magyar és a lengyel kérdőívek közötti egyik legfontosabb különbség, hogy a lengyel kérdőívben egy esetleges magyarországi utazásra vonatkozóan tettük fel a kérdéseket, míg a magyarok az általános és a külföldi utazási szokásaikkal kapcsolatos kérdésekre válaszoltak.

Az utazás időpontja tekintetében a lengyelek a preferált hónapot, a magyarok az évszakot jelölhették meg. A lengyelországi megkérdezések egységesen a főszezonon kívüli (október–június) időszakra vonatkoztak.

Ennek háttérében az áll, hogy a lengyel lakosok külföldi utazásai legnagyobb részben a július, augusztus és szeptember hónapokban történnek (GUS), az iskolai oktatás pedig június végéig tart. Ennek megfelelően a vizsgálat ezt a három hónapot tekintette főszezonnak.

Fontos megjegyezni a kvantitatív kutatás vonatkozásában, hogy a magyar és a lengyel lakosság számára a falusi és az agroturizmus fogalmak eltérő jelentéstartalommal bírnak. A lengyel lakosság számára a falusi turizmus fogalma a hegyvidéki szálláshelyeken történő elhelyezést takar, amelyek kapacitása akár nagyobb, 30–40 fős csoportok befogadását is lehetővé teszi. Az agroturisztikai szálláshelyek a falusi, családi környezetet, a háztáji gazdaság működését, a házi- és haszonállatok tartását feltételezik, ezekhez kapcsolódó turisztikai kínálattal. A magyar szálláshelykínálatban elvéve találunk a lengyel fogalomrendszernek megfelelő falusi (hegyvidéki), illetve agroturisztikai szálláshelyet, továbbá a magyar jogszabályi előírások miatt a falusi szálláshelyek kapacitása is korlátozott (maximum 8 szoba, 16 ágy házanként), nagy csoportok elhelyezésére nem alkalmas. Mivel a lengyel agroturisztikai szálláshely azonban mégis közelebb áll a magyar kínálathoz, így a lengyel kérdőívekben az agroturisztikai program és szálláslehetőség kifejezés szerepelt, ami a fenti értelmezésnek feleltethető meg. Ennek megfelelően jelen tanulmányban a lengyelországi kutatás eredményeinek bemutatása során a falusi turizmus kifejezést használjuk.

2.2. A MAGYAR KERESLETI OLDAL VIZSGÁLATA

A magyar célcsoportok között három kérdőíves kutatás zajlott. A nyugdíjasok igényeinek feltérképezése céljából a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége Nyugdíjas Szövetségének¹⁰ (MSZOSZ–NYSZ) tagjai közül vettünk mintát, valamint a szabadidő bizottságok területi vezetői között végeztünk felmérést, míg a családok esetében a Nagycsaládosok Országos Egyesületének¹¹ (NOE) tagjai közül vettük a kutatás mintáját. A 2013. július–szeptemberben, önkéntes kérdőív segítségével zajlott, véletlenszerű mintavételen alapuló kutatás egyes fázisainak jellemzőit az 1. táblázatban foglaltuk össze.

Tekintettel arra, hogy az egyszülős családok igen diverzifikáltak, illetve társadalmilag kevésbé szervezetek, mint a nagycsaládosok, igényeik reprezentatív felmérése korlátokba ütközött. Egyszülős családok segítesét célzó szervezeten keresztül sikerült elérni a célcsoportot – az elektronikus válaszadás lehetőségével azonban nagyon kevesen (29 háztartás) éltek.¹² Mélyinterjú készült az Egyszülős Családok Klubja Alapítvány¹³

¹⁰ <http://www.mszosz.hu/hu/nyugdijas-magunkrol>

¹¹ <http://www.noe.hu>

¹² Lásd: 1. táblázat.

¹³ <http://www.egyszulo.hu/>

A magyarországi kutatásban részt vevők száma célcsoportok szerint

Szervezet	Célcsoport	Módszer	Válaszadók száma	Célcsoport populációjának nagysága
MSZOSZ–NYSZ	nyugdíjasok	kvantitatív kérdőíves felmérés a tagok körében	345 fő	2 221 453 fő*
MSZOSZ–NYSZ – Szabadidő Bizottság	nyugdíjasok	kvantitatív kérdőíves felmérés a területi vezetők körében	26 fő	
MSZOSZ–NYSZ – Szabadidő Bizottság	nyugdíjasok	kvalitatív mélyinterjú az NYSZ Intéző Bizottságának vezető tisztségviselőjével	1 fő	
NOE	nagycsaládok	kvantitatív kérdőív	411 háztartás	195 510 háztartás**
NOE	nagycsaládok	kvalitatív mélyinterjú az egyesület szociálpolitikai ügyvivőjével	1 fő	
Egyedülálló Szülők Klubja Alapítvány	egyedülálló szülők	kvalitatív mélyinterjú az alapítvány elnökével	1 fő	
Egyedülálló Szülők Klubja Alapítvány	egyedülálló szülők	kvantitatív kérdőíves felmérés az alapítvány adatbázisában szereplő egyszülős családok körében	29 háztartás	kb. 140 000 háztartás**

*A Magyarországon élő, nyugellátásban részesülők száma az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 2013. évi júniusi adatai szerint. **KSH 2010. évi adatok szerint.

Forrás: saját szerkesztés

elnökével, amely szervezet elsősorban szociális jellegű tevékenységet végez, úgymint természetbeni segítségnyújtás, jogi, szociális, munkaügyi tanácsadás, társadalmi párbeszéd és lobbitevékenység.

2.3. A LENGYEL KERESLETI OLDAL VIZSGÁLATA

A többségében dél-lengyelországi régiókból származó válaszadók körében készült kutatás a Krakkói Közgazdaságtudományi Egyetem vezetésével történt. Az egyetem kapcsolati rendszere jelentősen eltér a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványétól, hiszen civilszervezetekkel nem áll olyan szoros kontaktusban, mint az utóbbi. Ennek okán a felmérést nem a célcsoportot tömörítő szövetségeken, egyesületeken keresztül végezte,¹⁴ hanem egyetemi kérdezőbiztosokat készítet fel a kérdőíves felmérés alapelveit szem előtt tartva. A kérdezőbiztosok személyes megkérdezésen alapuló felmérést végeztek az 50 év feletti szeniorok, a nyugdíjasok, a nagycsaládok, a kisgyermekes és az egyszülős családok körében véletlen mintavétellel. Az OFF2013 projekt keretében Lengyelországban a nagyobb földrajzi távolságok miatt egy meghatározott régió került kiválasztásra: Kis-Lengyelország, azaz Malopolska régió. (Malopolska lakossága a lengyel statisztikai hivatal [GUS] 2011-es adatai szerint 8,6%-a Lengyelországnak, azaz közel 3,35 millió fő.)¹⁵

¹⁴ A civilszervezetek javaslatait, véleményét a kutatás későbbi fázisaiban informális módon mérte fel az egyetem.

¹⁵ Demographic Yearbook of Poland, 2012.

Kis-Lengyelország 50 év feletti lakosainak száma közel 1110 ezer fő (GUS 2011), amely csoport magában foglalja a nyugdíjasokat is. A lengyel lakosság 16,9%-a, közel 6,5 millió fő nyugdíjas, amelyből – az említett 8,6%-os aránynak megfelelően – megközelítőleg 559 ezer fő él Malopolskában (GUS 2011).

Lengyelországban közel 652 ezer olyan család él, amely három vagy több gyermeket nevel, és 2503 ezer egyszülős család (GUS 2011). Az országban közel 2,1 millió családban él legalább egy négyéves vagy annál fiatalabb gyermek (amelyből csak következtethetünk a három évnél fiatalabb gyermekkel rendelkező családok számára, akik a kutatás célcsoportját képezték).

A projekt során kijelölt célcsoportok szerinti válaszadók megoszlása a 2. táblázatban került összesítésre. Az alábbi alfejezetekben az egyes célcsoportok körében végzett felmérés eredményei kerülnek külön-külön bemutatásra.

2. táblázat

A kvantitatív kutatásban részt vevő lengyelek száma

Célcsoport	Válaszadók száma
50 év feletti aktív szeniorok	202 fő
Nyugdíjasok	190 fő
Nagycsaládok	199 háztartás
Kisgyermekes családok	193 háztartás
Egyszülős családok	195 háztartás
Aktív szeniorok és nyugdíjasok	145 fő

Forrás: saját szerkesztés

3. A magyarországi kutatás eredményei

3.1. NYUGDÍJASOK

Az általános utazási szokásokat elemezve a felmérésbe bevontak (345 fő) 45%-a mondta, hogy szívesen utazik belföldre vagy külföldre üdülni az őszi időszakban, ami csupán egy százalékponttal kevesebb, mint a nyári időszakot preferálók aránya. Az utazás hosszát tekintve a megkérdezettek többsége (37%) az 5-6 éjszakás üdülést kedveli, míg csupán 9% választotta az egy hétnél hosszabb üdülési időt. A legkedveltebb utazási célok között magasan kiemelkedik a spa- és wellnesssturizmus (61%), amit a hegyvidéki turizmus (22%) követ.¹⁶

A külföldi utazásokat tekintve, a válaszadók több mint fele (57%) évente egynél kevesebb alkalommal utazik üdülni, és csupán 7%-a évente több alkalommal. A külföldi utazás mögött meghúzódó motivációs elemek közül legtöbbször az új helyek megtekintését (39%) és a rekreációs lehetőséget (29%) jelölték meg.¹⁶ A válaszadók 32%-a nevezte meg a buszos utazást mint legkedveltebb utazási módot, míg összesen 3% preferálta a repülő utazást.

A külföldi szálláshely típusát illetően a háromcsillagos hotelek és a falusi szálláshelyek a legnépszerűbbek a nyugdíjasok körében. Míg az előbbit a válaszadók 27%-a, addig az utóbbit 21%-a választotta.¹² Az ellátási formák közül a félpanzió emelkedett ki népszerűség tekintetében, ezt a válaszadók mintegy 56%-a választotta.

Külföldi utazás során legkedveltebb programként a válaszadók 54%-a a városnézést jelölte meg.¹⁶ A megkérdezettek több mint fele (51%) preferálja a csoportos utazást, és csupán 24%-a az egyéni utazási módot. A válaszadók majdnem fele (48%) válaszolta, hogy külföldi üdülés foglalásakor utazásszervező iroda szolgáltatását veszi igénybe, és összesen 18% mondta, hogy a szálláshelyfoglalást az interneten keresztül intézi.

Az átlagos napi költés 25–35 euróra tehető. Itt jegyezzük meg, hogy a válaszadók 49%-a jelölt finansziális akadályokat mint az utazásból való kimaradás leggyakoribb okát.

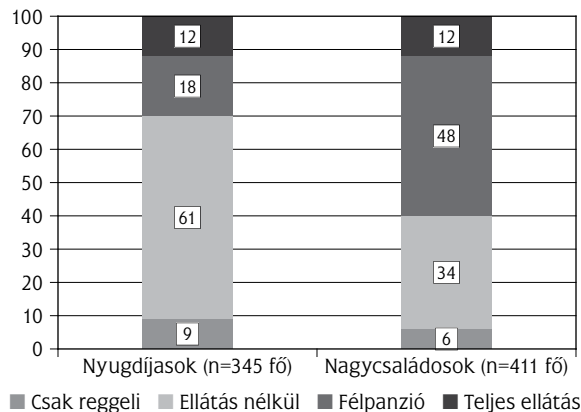
A megkérdezettek nagyon nyitottak voltak Lengyelországra mint üdülési célpontra, a válaszadók 78%-a szívesen utazna a desztinációba.

A szövetség tagjai mellett kérdőíves vizsgálatra került sor a szervezet területi szabadidő bizottságainak elnökeivel is, valamint mélyinterjút folytattunk az NYSZ Intéző Bizottságának főtákarával. A vezetőkkel készült kérdőíves és a mélyinterjú alapján elmondható, hogy a területi szabadidő bizottságok lehetőségeik szerint egy évben több alkalommal is szerveznek kirándulásokat, csoportos üdüléseket belföldön és olykor külföldön is.

¹⁶ A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

1. ábra

A magyar célcsoportok által preferált tartózkodási idő külföldi utazás során (%)

Forrás: saját szerkesztés

A legkedveltebb turisztikai programok között a természetjárás, a városlátogatás, a történelmi műemlékek megtekintése és a termálvizes fürdők látogatása található meg. Külföldi utazás alkalmával többször okoz gondot – elsősorban városlátogatás során – a nyelvi akadály és a magyar nyelvű idegenvezető hiánya. A külföldi utazások általában a magyarul, határon túli városokba irányulnak, illetve kedvelt desztináció Ausztria és Németország is.

3.2. NAGYCSALÁDOK

A külföldi utazási szokások kutatási eredményei alapján elmondható, hogy a megkérdezett családok jelentős része 5-6 éjszakát (29%) és 3-4 éjszakát (19%) jelölt meg egy átlagos külföldi üdülés időtartamaként (1. ábra). A főszezonon kívüli¹⁷ kedvezményes üdülés esetén a nagycsaládok által leginkább preferált időszak az iskolai tavaszi szünet (április közepe) volt, amelyet a válaszadók 49%-a említett. Ezt követte a nyár első hónapja, június, amelyet a válaszadók 25%-a választott. A harmadik legnépszerűbb időszaknak pedig a síszünet bizonyult (11%).

A spa- és wellnessdesztinációk kedvelt külföldi üdülési célpontok a családok körében (81% említette), de népszerű a hegyvidéki tájak és a nemzeti parkok (együttesen 43%) meglátogatása is.¹⁶ A válaszadók több mint fele (54%) mondta, hogy nem minden évben utaznak a családdal külföldre üdülni. A válaszadók 50%-a üdülési és rekreációs célból utazik külföldre, 34%-ot a városlátogatás motivál, míg 22% kirándulás/túrázás, 18% pedig rokonlátogatás céljából kel útra.¹⁶

A külföldi üdülést igénybe vevő családok válaszadók elsősorban az autót (81%) preferálják mint közlekedési

¹⁷ A kutatás a főszezon szerepét nem vizsgálta.

Az egyes magyar célcsoportok külföldi utazási preferenciái, jellemzői

Jellemzők	Nyugdíjasok (n=345 fő)	Nagycsaládok (n=411 háztartás)
Főszezonon kívüli üdülési időszakok (%)	46% nyár, 45% őszi*	tavaszi szünet (49), június (25), síszünet (11)
Utazási forma (%)	csoportos (51)	egyéni szervezés (75), utazásszervező (68)
Ellátás (%)	félpanzió (56), önellátás (21), reggeli (16), teljes ellátás (7)	önellátás (48), félpanzió (34), reggeli (12), teljes ellátás (6)
Szálláshely (%)	háromcsillagos szálloda (27), falusi szálláshely (21), kétszillagos szálloda (14), négycsillagos szálloda (7)	falusi szálláshely (63), apartman (36), háromcsillagos szálloda (15), kétszillagos szálloda (8), négycsillagos szálloda (7)
Tartózkodási idő (%)	5-6 éjszaka (28), 3-4 éjszaka (26)	5-6 éjszaka (29), 3-4 éjszaka (21)
Programtípusok (%)	városnézés (54), kulturális program (23), kirándulás/természetjárás (22), wellness (17)	városnézés (78), kirándulás/természetjárás (66), kulturális program (42), wellness (36)
Közlekedési eszköz (%)	autóbusz (32), személygépkocsi (17)	személygépkocsi (81), autóbusz (22)
Desztináció típusa (%)	gyógyfürdő (61), hegyvidék (22), város (19)*	gyógyfürdő (81), nemzeti park (43), falusi (30), város (18)
Motiváció (%)	új helyek megtekintése (39), rekreáció (29)	üdülés és rekreáció (50), városlátogatás (34)
Utazás gyakorisága (%)	legalább évi egy alkalommal (21)	legalább évi egy alkalommal (18)
Költés (utazás+szállás+teljes ellátás)	25–30 euró/fő/nap	65 euró/család/nap
A Lengyelországba való utazási hajlandóság (%)	78	97

Megjegyzés: Az alacsony mintaelemszámok miatt az egyszülős családok körében végzett felmérés eredményei nem szerepelnek a táblázatban.

*Utazások általában.

Forrás: saját szerkesztés

eszközt, és csupán 9% választotta a repülő utazást.¹⁴ A szálláshely típusát illetően a legkedveltebbek a falusi szálláshelyek (63%) és a vendégházak, panziók.¹⁴ Az étkezési ellátás tekintetében az önellátás (48%) és a félpanziós (34%) ellátás a legnépszerűbb.

A legkedveltebb programok a városnézés (78%) és a természetjárás, kirándulás (66%).¹⁸ A megkérdezettek mintegy háromnegyede külföldre általában egyéni utazik, és csak 15% csoportban. Külföldi üdülés szervezésekor a válaszadók 68%-a veszi igénybe utazásszervező szolgáltatását. Az egyéni szervezésben utazók 68%-a interneten foglalja le a szállását. A napi átlagos költés mértéke általában körülbelül 65 euró/család (48%), csupán 4% esetben emelkedik az összeg 135–165 euróra.

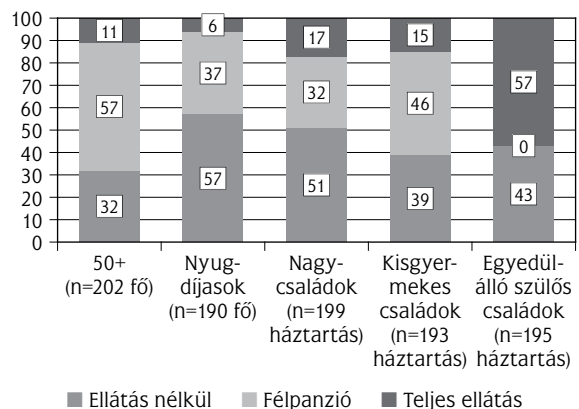
Az utazásból való kimaradás leggyakoribb okaként a minta 86%-a jelölte meg a pénzügyi okokat. Csaknem a teljes minta (97%) nyitott volt a lengyelországi üdülésre.

Annak érdekében, hogy a célcsoport igényeit pontosan fel lehessen mérni, mélyinterjú készült a Nagy-családosok Országos Egyesületének szociálpolitikai ügyvivőjével. Az igények között első helyen állt a falusi szálláshelyek esetében azok befogadóképessége, illetve a szállodáknál az összenyitható szobák száma. Szintén a célcsoport által kedvelt falusi szálláshelyek esetében

gyakori kérdés volt a felszereltség mértéke: az étkezőasztal, az étkezés, a hűtőszekrény, a főzőedények mérete, a kiságy/etetőszék megléte stb. Az is megfogalmazódott, hogy a szálláshely-szolgáltatók tájékoztassák a családokat az üdülőhely által kínált kikapcsolódási, kulturális lehetőségekről a család minden tagjára vonatkozóan.

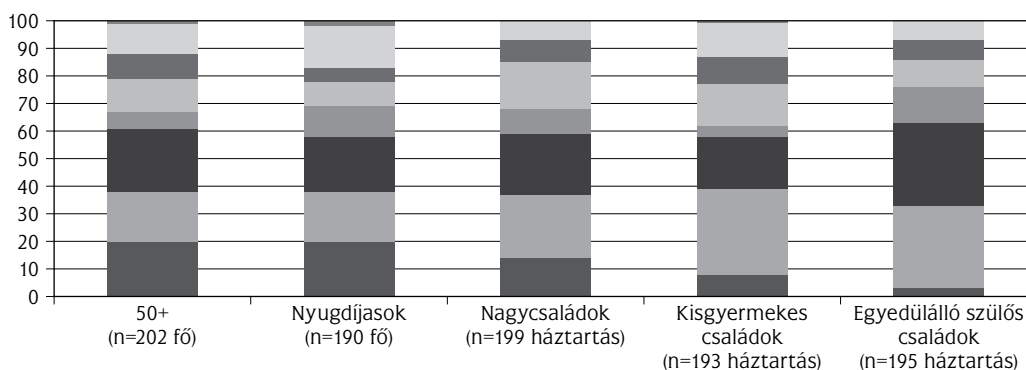
A 3. táblázatban összefoglaljuk a magyar célcsoportokra vonatkozó külföldi utazással kapcsolatos kutatási eredményeket.

2. ábra

A lengyel célcsoportok által preferált ellátástípusok (%)

Forrás: saját szerkesztés

¹⁸ A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A lengyel célcsoportok által preferált desztinációk (%)

■ Alpokalja	20	20	14	8	3
■ Balaton	18	18	23	31	30
■ Budapest	23	20	22	19	30
■ Debrecen	6	11	9	4	13
■ Dél-Magyarország	12	9	17	15	10
■ Dunakanyar	9	5	8	10	7
■ Mátra	11	15	7	12	7
■ Egyéb	1	2	0	1	0

Forrás: saját szerkesztés

3.3. EGYSZÜLŐS CSALÁDOK

A szervezet adatbázisát felhasználó kérdőíves kutatásunk eredménye alapján elmondható, hogy a felmérésben részt vevő egyedülálló szülők közül azok, akik egy gyermeket nevelnek, gyakrabban utaznak családi üdülésre, mint azok, akik két vagy több gyereket tartanak el. A válaszadók elsősorban belföldre mennek üdülni: a Balaton régió környékét kedvelik, továbbá a nagyvárosokat, valamint az egyéb vízparti üdülési helyszíneket. Az *általános utazások* esetében a válaszadók átlagosan 3-4 éjszakás üdülésre mennek. A megkérdezettek többsége a buszos és a saját gépkocsival történő utazást említette, a szálláshely kiválasztásánál pedig az anyagi szempontokat, valamint a kényelmet helyezték előtérbe.

4. A lengyel keresleti oldal vizsgálata

4.1. 50 ÉV FELETTI AKTÍV SZENIOR KOROSZTÁLY

Az 50 év feletti megkérdezettek a legkedveltebb június hónapban (35%) kívül 23%-ban május, 16%-ban október, 10%-ban pedig április hónapokat preferálnak magyarországi üdülés esetén.¹⁹ A válaszadók 73%-a választana olyan csomagot, amely magába foglalja a kiutazást is szervezett, buszos út formájában. Legszívesebben félpanziós ellátás (57%) keretében vennének részt

¹⁹ A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

magyarországi üdülésen, 32%-uk pedig inkább a teljes ellátást preferálja. Mindössze 11%-uk választaná az önelátást, ahogyan a 2. ábrán is látható. Az 50 év feletti korosztály körében kedvelt a szállodai elhelyezés (38%), valamint a falusi szálláshelyek (36%) is, de 23%-uk panzióban is szívesen töltené szabadságát. Többségük hatéjszakás (42%) vagy kilencéjszakás (51%) utazáson venne részt, elenyésző részben választanának rövid, hároméjszakás (7%) tartózkodást.

Az 50 év feletti korcsoportban a szívesen választott programok típusa szerint kiemelkedik a városnézés (29%), ezenkívül pedig az érdeklődés elsősorban a fürdőltóztatásra (18%) irányul. A válaszadók a fentiekén túl 15%-ban az aktív turisztikai programokra, 14%-ban a fesztiválokra voksoltak, de 13%-uk falusi turisztikai, 11%-uk pedig gasztronómiai programokon is szívesen venne részt. A célcsoport a félpanziós ellátást, szálláshelyet és utazást tartalmazó csomagért átlagosan 33 euró/fő/éj összeget fizetne.

A megkérdezett 50 év feletti 57%-a látogatná meg szívesen hazánkat. Közel azonos mértékben érdeklődnek Budapest (23%), az Alpokalja (20%) és a Balaton (18%) iránt, ezt követi kisebb – 10% körüli – arányban Dél-Magyarország (12%), a Mátra (11%) és a Dunakanyar (9%).²⁰ Az összes célcsoportra vonatkozóan a 3. ábra mutatja be a preferált desztinációk adatait.

²⁰ A kérdőívben megnevezett desztinációkat a Krakói Közgazdaságtudományi Egyetem mint a projekt szakmai partnere előzetes vizsgálatai alapján határozta meg, kiválasztva a lengyelek között ismert településeket, régiókat.

A lengyelországi kvantitatív kutatás keretében értékelt csomagajánlatok jellemzői

A ajánlat	B ajánlat	C ajánlat	D ajánlat
Dél-Alföld falusi szálláshely 140 euró/fő/6 éj (utazás nélkül) félpanzió ingyenes belépő a helyi gyógyfürdőbe fakultatív programlehetőség mindennap	Nyugat-Dunántúl vállásutisztikai szálláshely 130 euró/fő/6 éj (utazás nélkül) teljes ellátás, vállásutisztikai programok fakultatív programlehetőség mindennap	Balaton szociálturisztikai szálláshely 135 euró/fő/4 éj (utazás nélkül) 188 euró/fő/4 éj (szervezett buszos utazással) félpanzió egynapi belépő a helyi gyógyfürdőbe, borkóstolás, múzeumbelépő	észak-alföldi fürdőváros háromcsillagos szálloda 54 euró/fő/3 éj (utazás nélkül) 90 euró/fő/5 éj (utazás nélkül) félpanzió, egy ebéd a hotel wellness/gyógy- részlegének használata

Forrás: saját szerkesztés

4.2. NYUGDÍJASOK

A lengyel nyugdíjasok körében végzett, közel 200 főt érintő kutatás tovább bővíti a szeniorok utazási szokásairól alkotott információhalmazt. A nyugdíjas válaszadók 35%-a júniusban utazna legszívesebben, míg a főszezonon kívüli időszakok közül 27% a májust, 10% az októbert, 9% pedig az áprilist preferálná. Az összes vizsgált célcsoport közül – a várakozásoknak megfelelően – a legmagasabb arányban, 91%-ban választanák a nyugdíjasok a szervezett utazást közös autóbusszal vagy egyéb közlekedési eszközzel. Az étkezéssel kapcsolatban 57%-uk a félpanzióra, 37%-uk pedig a teljes ellátásra szavazna, mindössze 6%-uk választana önellátással egybekötött utazást. Kiemelten nagymértékben, 46%-ban támogatnák a falusi szálláshelyeket, 28%-uk hagyományos szállodai elhelyezést, 23%-uk pedig panziót választana lehetőség szerint. Többségük kilencéjszakás üdülést preferálna (60%), 31%-uk a hétéjszakás, 9%-uk pedig a hároméjszakás utazásra szavazott. Fontos megjegyezni, hogy a lengyel szeniorok egyértelműen a hosszabb időtartamú utazásokat választották, míg a magyar nyugdíjas célcsoport a rövidebb időtartamú (5-6 éjszakás) üdüléseket preferálta.

A nyugdíjas korosztályban a legkedveltebb programtípus a városnézés (23%), valamint a fürdőlátogatás (20%), amelyet az aktív turisztikai programok (16%), a fesztivállátogatás (16%), a gasztronómiai (13%), valamint a falusi turisztikai (12%) programok követnek népszerűségben. A megkérdezett nyugdíjasok a szállást, félpanziós ellátást és utazást tartalmazó csomagra átlagosan 30 euró/fő/éj összeget szánának. A válaszadók 47%-a utazna szívesen Magyarországra, elsősorban Budapestre (20%), az Alpokaljára (20%), a Balatonra (18%) és a Mátra vidékére (15%).

A kvantitatív kutatás részét képezte az aktív szeniorok és nyugdíjasok körében (145 fő, lásd 2. táblázat) négy különböző, konkrét magyarországi csomagajánlattal

kapcsolatos értékelés. A megkérdezetteknek négy kidolgozott csomagot kellett preferencia-sorrendbe állítaniuk. A csomagok tartalmát és jellemzőit a 4. táblázatban mutatjuk be.

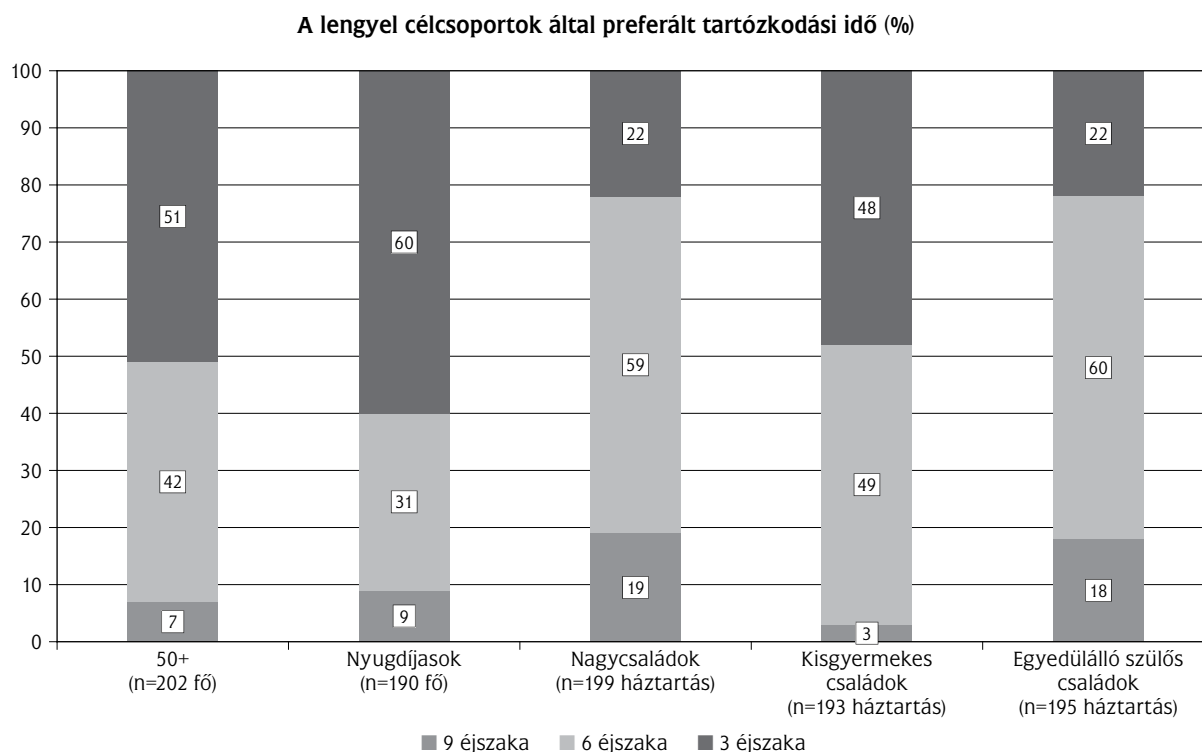
A célcsoport tagjai közül a legtöbben azokat az ajánlatokat választották, amelyek az összes közül a legkomplexebb szolgáltatásokat nyújtották. Minden ajánlatot külön-külön értékelve a válaszadók az egyes (leginkább preferált) és a kettes (preferált) besorolást²¹ adták az A, B, C és D ajánlatokra rendre 60%, 66%, 46%, 39%-os arányban. Az A és a B ajánlat kiemelten nagy érdeklődésre tartott számot, amelynek hátterében többek között az állhat, hogy a lengyel szeniorok – a fenti kutatás szerint is – előnyben részesítik a hosszabb tartózkodási időt, a hat-, illetve kilencéjszakás utazásokat. A lengyel célcsoport erős vallásos háttere szintén megerősíti a B ajánlat iránt mutatkozó érdeklődést. Az ajánlatok közül csak a C tartalmazott szervezett utazást Lengyelországból, ennek a tényezőnek a jelentősége nem tükröződik a válaszokban – visszavezethető a hároméjszakás tartózkodási időre és a legmagasabb csomagára –, azonban a korábbi értékelésből egyértelműen kiemelhető.

4.3. NAGYCSALÁDOK

A kvantitatív kutatás keretében megkérdezett családok főszezonon kívüli utazási szokásait vizsgálva kiemelt érdeklődés mutatkozott a június (44%), a május (28%) és az április (11%), tehát elsősorban a tavaszi hónapok iránt. A megkérdezettek 63%-a választana olyan üdülési ajánlatot, amelybe a szervezett utazás is beletartozik, amely így kevesebb szervezési igényt, jó társaságot és alacsonyabb költséget jelent a család tagjai számára. A nagycsaládok jelentős része, 32%-a teljes ellátással kérné a szállását, azonban még ennél is többen (51%)

²¹ Az értékelés 1–4-ig terjedő skálán történt, ahol 1 a leginkább preferált, 4 a legkevésbé preferált ajánlatot jelenti.

Forrás: saját szerkesztés

félpanziót választanának, megőrizve egy kis függetlenséget az üdülés során. Mindössze 17%-uk választana étkezés nélküli utazási csomagot. A szállás típusa tekintetében 41% foglalna szívesen falusi szálláshelyet, 27%-uk pedig panzióban érezné jól magát. A válaszadók jelentős része, 32%-a szállodában keresne magának legszívesebben szobát, a későbbiekben összegzett költési hajlandóságából azonban arra következtethetünk, hogy ők is az alacsonyabb árszínvonalú hotelek közül választanának. A megkérdezett nagycsaládok többsége hosszabb időtartamú utazást részesít előnyben, 59%-uk hatéjszákás, 22%-uk kilencéjszákás tartózkodással számolna legszívesebben. A hároméjszákás üdülést a válaszadók 19%-a említette (4. ábra).

Programok tekintetében a válaszadók 32%-a a városlátogatásra, közel egyötöde pedig a falusi turisztikai (19%), a fürdőlátogatási (18%), illetve az aktív (18%) programokra szavazott. Legkevesebben a fesztiválokat (8%) és a gasztronómiai programokat (5%) nevezték meg ebben a kérdésben. Félpanziós ellátást és utazást tartalmazó csomagra ez a csoport átlagosan 34 euró/fő összeget költene éjszakánként, a további csomag típusokra vonatkozó becsléseket az 5. táblázat tartalmazza.

A megkérdezett nagycsaládok 69%-a szívesen látogatna el hazánkba, a válaszadók 23%-ban a Balaton környékét, 22%-ban Budapestet részesítik előnyben, 17%-uk Dél-Magyarországra, 14%-uk az Alpokjára utazna lehetőség szerint.

4.4. EGYSZÜLŐS CSALÁDOK

Az egyszülős családok körében kiemelt érdeklődés mutatható ki a június (30%), a május (23%), a január (13%) és az október (10%) hónapok iránt. Az egyedülálló szülők 52%-a – hasonlóan a nagycsaládokhoz – szívesebben vesznek részt olyan üdülésen, amelyben a kiutazás is benne foglaltatik, így tehát nem kell saját maguknak megszervezni a közlekedést. Étkezés tekintetében ezek a családok semmiképpen nem választanák a teljes ellátást (0%), erősen preferálják a félpanziót (43%), vagy a szervezett étkezés nélküli konstrukciót, az önellátást (57%). A válaszadók jelentős része panziót (38%) vagy falusi szálláshelyet (33%) választana utazása során, közel egyharmaduk (29%) azonban szállodát foglalna le az üdülése idejére.

Az egyszülős családok legnagyobb része, 60%-a hatéjszákás utazáson venne részt, 22%-uk akár a hosszabb, kilencéjszákás üdülést is szívesen választaná. Láthatjuk, hogy a rövidebb üdülések kevésbé érdeklik ezt a célcsoportot, hiszen a megkérdezettek mindössze 18%-a választotta a hároméjszákás lehetőséget.

A program típusok közül elsősorban a városnézés (21%), majd a fürdőlátogatás (19%) tart számot kiemelt érdeklődésre. Az egyszülős családok ezenkívül szívesen vesznek részt gasztronómiai programokon (18%), aktív (16%), illetve falusi turisztikai (13%) programokon, valamint fesztiválokon (13%). Az egyszülős családok által

A lengyel célcsoportok magyarországi utazásra vonatkozó preferenciái, jellemzői

Jellemzők	50 év feletti aktív szeniorok (n=202)	Nyugdíjasok (n=190)	Nagycsaládok (n=199)	Kisgyermekes családok (n=193)	Egyszülős családok (n=195)
Utazás időpontja (%)	június (35), május (23), április (10), október (16)	június (35), május (27), október (10), április (9)	június (44), május (28), április (11)	június (37), május (30), április (12)	június (30), május (23), október (10)
Közlekedést magában foglaló szervezett utazás (%)	73	91	63	52	52
Ellátás (%)	félpanzió (57), teljes ellátás (32), önellátás (11)	félpanzió (57), teljes ellátás (37), önellátás (6)	félpanzió (51), teljes ellátás (32), önellátás (17)	teljes ellátás (46), félpanzió (39), önellátás (15)	önellátás (57), félpanzió (43)
Szálláshely (%)	szálloda (38), falusi szálláshely (36), panzió (23)	falusi szálláshely (46), szálloda (28), panzió (23), egyéb (3)	falusi szálláshely (41), szálloda (32), panzió (27)	szálloda (45), panzió (35), falusi szálláshely (20%)	szálloda (29), panzió (38), falusi szálláshely (33)
Tartózkodási idő (éjszaka, %)	kilenc (51), hat (42), három (7)	kilenc (60), hat (31), három (9)	hat (59), kilenc (22), három (19)	hat (49), kilenc (48), három (3)	hat (60), kilenc (22), három (18)
Programtípusok (%)	városnézés (29), spa és wellness (18), aktív turizmus (15), fesztivál (14), falusi turizmus (13), gasztronómia (11)	városnézés (23), spa és wellness (20), aktív turizmus (16), fesztivál (16), gasztronómia (13), falusi turizmus (12)	városnézés (32), falusi turizmus (19), spa és wellness (18), aktív turizmus (18), fesztivál (8), gasztronómia (5)	városnézés (23), spa és wellness (22), falusi turizmus (19), aktív turizmus (17), gasztronómia (11), fesztivál (8)	városnézés (21), spa és wellness (19), gasztronómia (18), aktív turizmus (16), falusi turizmus (13), fesztivál (13)
Desztináció (%)	Budapest (23), Balaton (18), Alpokalja (20), Dél-Magyarország (12)	Budapest (20), Balaton (18), Alpokalja (20), Mátra (15)	Budapest (22), Balaton (23), Dél-Magyarország (17), Alpokalja (14)	Budapest (19), Balaton (31), Dél-Magyarország (15), Mátra (12)	Budapest (30), Balaton (30), Debrecen (13)
A Magyarországra való utazási hajlandóság (%)	57	47	69	81	72
Költés (euró/fő/éj)					
Csak szállás	19	15	16	20	20
Utazás+szállás	25	25	26	25	29
Utazás+szállás+félpanzió	33	30	34	37	34
Utazás+szállás+teljes ellátás	36	38	37	37	38

Forrás: saját szerkesztés

megengedhető összeg félpanziós ellátást és utazást tartalmazó csomag esetén maximálisan 34 euró/fő/éj.

A célcsoport tagjai legszívesebben Budapestre vagy a Balatonhoz (30-30%) utaznának, 13%-uk a lengyel turisták körében oly kedvelt Debrecen és környékét választaná, 10%-uk pedig Dél-Magyarországot látogatná meg. A megkérdezett egyszülős családok 72%-a összeségében szívesen látogatna el Magyarországra.

4.5. KISGYERMEKES CSALÁDOK

A háromévesnél fiatalabb gyermeket is nevelő kisgyermekes családok között a másik két családos célcsoporthoz képest nagyobb az érdeklődés a hűvösebb hónapok iránt, 30%-uk májusban, 12%-uk áprilisban, 8%-uk októberben

utazna szívesen, de a többség, 37% a júniust választaná. A válaszadók fele (52%) olyan csomagot részesítene előnyben, amely magában foglalja a közlekedést is. Jelentős részük a teljes ellátást (46%) preferálja, 39%-uk a félpanziós ellátást választaná. A nagycsaládokhoz hasonlóan ennek a célcsoportnak is kisebb hányada, 15%-a szeretné önállóan megoldani étkezését, az egyszülős családoktól eltérően, ahol ez utóbbi forma kiemelkedik.

A lengyel családok közül a legmagasabb arányban a három év alatti gyermekkel rendelkezők választanának szállodai elhelyezést (45%), 35%-uk panzióban lakna, és mindössze 20%-uk preferálná a falusi szálláshelyeket. Tartózkodási idő tekintetében a kisgyermekes családok kiemelkedő mértékben, 48%-ban választanák a megadott lehetőségek közül a leghosszabb, kilencéjszakai üdülést,

OFF2013 study tour

Az OFF2013 program egy lengyel és egy magyar tanulmányút megszervezésével zárult, amelyek során a célcsoportot reprezentáló szervezetek, valamint a média képviselői 2013 novemberében három napra ellátogattak a partnerországba, hogy megtekintsék a számukra összeállított ajánlatok néhány elemét. A kutatási eredményeket számos tekintetben alátámasztották a visszajelzések.

A résztvevők visszajelzései egyértelműen pozitívak voltak az igénybe vett szolgáltatásokkal, a bejárt szállásokkal, a megtekintett programokkal kapcsolatban. Külön dicséretet kapott a kiváló magyar gasztronómia és a magyar házigazdák vendégszerete. A falusi turisztikai szálláshely és környezet mind a nagycsaládosok, mind a szeniorok számára komoly vonzerőt jelentett, a szálláson számos tényező nélkülözhetetlennek bizonyult, így például a vendégek számára elkülönített konyha, a nagycsaládoknak megfelelő, nagyméretű szoba, többszobás apartman, illetve a többi vendégtől elkülönített játszóterület a gyermekek számára. Fontosnak bizonyult továbbá a rugalmasan összeállítható programcsomag, valamint a szezonon kívül is elérhető, gyermekeket célzó programkínálat, így például a gyakran idősekre fókuszáló gyógyfürdők fiataloknak szóló kínálata is. A visszajelzésekben kiemelt igényként szerepelt a pontos leírás az árban foglalt szolgáltatásokról, a vendégek által saját maguknak biztosítandó eszközökről, berendezésekről. A nyugdíjas csoportok számára nagyon fontos az anyanyelvű idegenvezetés. A gyermekek igényeit figyelembe véve a városnézések esetén érdemes különböző hosszúságú és útvonalú sétákat tervezni (például játszóterés pihenőkkel megszakítva), a különböző programok esetén pedig fontos a családi tarifák megállapítása.

49%-uk pedig a hatéjszákas utazásra szavazott. Mindössze 3%-uk indulna el szívesen otthonról egy hároméjszákás utazás kedvéért.

Programok tekintetében rendre a városnézést (23%), a fürdőlátogatást (22%), a falusi turizmust (19%) és az aktív turizmust (17%) részesítik előnyben, a nagycsaládosokhoz hasonlóan a gasztronómiai programok, valamint a fesztiválok a legkevésbé preferáltak. Ez utóbbiak inkább az egyszülős családok körében kedveltek. Félpanziós ellátásért és utazásért egy éjszakára vonatkozóan átlagosan 37 euró/fő összeget fizetnének a kisgyermkekkel utazó családok.

Magyarországra a megkérdezettek 81%-a jönne szívesen, 31%-uk a Balatont, jelentősen kisebb hányaduk, 19%-uk Budapestet választaná, 15%-uk Dél-Magyarországra, 12%-uk pedig a Mátra vidékére utazna.

A lengyelországi kutatás összefoglaló adatai az 5. táblázatban olvashatók.

5. A kutatás eredményeinek hasznosítása

Az OFF2013 projekt keretében elvégzett kvantitatív és kvalitatív felmérések azt igazolják, hogy a megkérdezett célcsoportok nyitottak a partnerországba történő üdülésre. Az üdülési időszakok tekintetében elmondható, hogy a legkedveltebb, főszezonon kívüli periódus a nyugdíjasok körében egységesen az őszi, míg a családok esetében a lengyel válaszadók a késő tavasz-kora nyári időszakot jelölték meg legtöbbször, a magyarok pedig az iskolai tavaszi szünet időszakát részesítették előnyben. A preferált programtípusokra vonatkozóan a magyar nyugdíjasok a városnézést, a kulturális programokat jelölték meg elsősorban, a nagycsaládosok hasonlóképpen kiemelték a városnézést, és emellett a természetjárást.

A lengyel célcsoportok esetében szintén a városnézés állt az első helyen, mögötte a spa- és wellness-szolgáltatásokkal.

Miután a keresleti oldal felmérésre került – a két ország szeniorjainak és családjainak (különös tekintettel a kisgyermekes, az egyedülálló szülős és a nagycsaládokra) igényeinek és lehetőségeinek megismerése az őket képviselő civilszervezetek, illetve kérdőívek segítségével –, az OFF2013 stimulációs szociálturisztikai projekt keretében megtörtént:

- a szolgáltatói oldal feltérképezése a szakmai szervezeteken keresztül;
- új kapcsolati háló kialakítása a két ország között (networking);
- kritériumrendszer felállítása a kínálati oldalon, amely garanciát jelent a minőségre;
- a szolgáltatók bevonása és ösztönzése – a kutatási eredmények és a kritériumrendszer bemutatása az eszköztárban (toolkit);
- az érdeklődő szolgáltatók ajánlatainak becsatornázása egy információs felületre, a szolgáltatók piacra jutásának segítése a szakmai szervezetek közreműködésével; és
- a láthatóság elősegítése, a projekthonlap mint információs felület népszerűsítésével.

A honlapra felkerülő magyarországi ajánlatok többsége Észak-Magyarországról és az Észak-Alföldről érkezett, de Nyugat- és Dél-Dunántúlról is számos szolgáltató jelentkezett.²²

Az OFF2013 honlapon (www.calypso-off2013.eu) a szeniorok és a családok anyanyelvükön tájékozódhatnak

²² 2013. november 30-ig a magyar szolgáltatóktól összesen 42 célcsoport-specifikus ajánlat érkezett.

a különböző ajánlatokról, majd érdeklődés esetén az ott található elérhetőségeken kapcsolatba léphetnek a szolgáltatóval, és lefoglalhatják üdülésüket. A honlap népszerűsítésében segítségünkre vannak a célcsoportokat képviselő civilszervezetek, illetve a nemzeti turisztikai hivatalok.

A projekt 2013. november 30-án a két ország közötti szociálturizmust elősegítő keretrendszer felállításával zárult. Az alapítvány vállalta, hogy az információs felületet a következő évben is üzemelteti. A szakmai szervezetek vállalták, hogy segítik tagjaik ajánlatainak frissítését, megjelenését a honlapon. A kialakított kapcsolati hálón keresztül (nyugdíjas és családos szervezetek) és egyéb promóciós lehetőségek kiaknázásával az információs felület népszerűsítése tovább folytatódik 2014-ben is.

Felhasznált források

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: A szociálturizmus Európában, (2006/C 318/12). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006IE1155:HU:NOT>. Letöltve: 2014. február 17.

GLÓWNY URZAD STATYSTYCZNY (CENTRAL STATISTICAL OFFICE, GUS) (2012): *Demographic Yearbook of Poland*. http://www.stat.gov.pl/gus/5840_4992_ENG_HTML.htm. Letöltve: 2014. február 17.

ISTO (2013): *Social Tourism: International Perspectives – The Contribution of Research*, Presses de l'Université du Québec.

MINNAERT, L. et al. (2011): *What is social tourism? Current Issues in Tourism*. 14. 5. pp. 403–417.

Módosított javaslat az Európai Parlament és a Tanács határozata a Foglalkoztatás és szociális szolidaritás közösségi program – PROGRESS – létrehozásáról (előterjesztő: a Bizottság az EK-Szerződés 250. cikkének (2) bekezdése alapján), 2005. / * COM/2005/0536 végleges – COD 2004/0158 * /. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005PC0536:HU:NOT>. Letöltve: 2014. február 10.

ORSZÁGOS NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI FŐIGAZGATÓSÁG (2013): *Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságokban részesülők száma ellátástípusok szerint és az ellátások átlagösszegei*. http://www.onyf.hu/?module=news&action=list&fname=onyf_left_menu_statisztika_ellatas. Letöltve: 2014. február 17.